

GLASILO NEZAVISNE DELAVSKE STRANKE JUGOSLAVIJE

Izjelo vsak četrtak. — Uredništvo in upravljanje: Karl Marksa (preje Turjaški) trg št. 2, prillice. — Naročnina za mesec 6, četrtletno 18 Din. — Dopisi se ne vračajo.

Štev. 3.

LJUBLJANA, četrtek, 16. januarja 1924.

Lelo II.

Proč z iluzijami!

»V revoluciji kot v vojni je neobhodno potrebno, da se v odločilnem momentu podvzame vse, naj stoji šanse kakorkoli. Ni v zgodovini zmagovite revolucije, ki bi ne potrdila resničnosti tega stavka... Poraz po trdovratnem boju je dejstvo ravno tako revolucionarnega pomena kot lahko pridobljena zmaga... Pri vsakem boju je samo ob sebi razumljivo, da je oni, ki sprejme rokavico, v nevarnosti, da bo pobit; ali pa je mar to vzrok, da bi se proglasil za pobitega in se podvrgel, ne da bi poletel meča?»

Te Marxove besede moramo imeti pred očmi tudi v današnjem položaju proletariata in delovnega ljudstva v Jugoslaviji.

Delavski razred v Jugoslaviji in posebej v Sloveniji se nahaja brezdvomno v težkem položaju. Po svoji zmagoviti poti v prvi povojni periodi je pretrpel marsikateri poraz, mu je zadala jugoslovanska buržuazija marsikateri občutni udarec, izmed katerih je najhujši Zakon o zaščiti države.

Delavski razred si še ni opomogel iz tega težkega položaja. In pri takih razmerah, pri kompliciranosti pogojev za razvoj gibanja in način boja morajo priiti tudi trenutki, ko se uveljavi v delavskih vrstah skepticizem (dvom) z ozirom na dosego končnega cilja proletariata, oklevanje v načinu boja in smeri delavskega gibanja, oklevanje z ozirom na idealni element gibanja. To je naravno. To je naravno še posebno pri nas, kjer delavski razred še nima one politične izkušnje kot proletariati v mnogih drugih deželah.

V takih razmerah je naravno, da odpadejo poedinci iz bojnih delavskih vrst, da drugi zopet čakajo na »boljše čase« s prekrižanimi rokami, da se celo tretji udajajo iluzijam, da jim bo pomagal kak krški advokat dr. Dimnik, da se udajajo iluziji, da bo zakon o zaščiti države padel sam po sebi. Marsikateri, ki mu niso pomagale opozicijske stranke, se je zatekel naravnost k vladu, da tam prepiše in prosi, Fabjančič sklepa iz takih pojavov, da je temu

kriva bojevitost proletariata, razredna taktika proletarskih organizacij.

Jedro proletariata Jugoslavije — razredno-zavedni proletariati pa se zaveda, da so bili porazi neizogibni, ker proletariati še ni bil dovolj močan, in da se mora delavski razred iz tega učiti za bodoče boje, izkoristiti dosedanje skušnje in na tej podlagi delati samozavesno dalje. Proletariati ne sme prekiniti boja, temveč mora s taktiko enotne fronte zbirati vse svoje sile, izrabiti vse momente, da si pribori neizogibno zmago.

Jugoslovanska buržuazija, njena »demokracija« in njene stranke so se razgalile in kompromitirale. To seveda ne pomenja, da se bo buržuazija udala brez boja.

Ljudske plasti v meslu in na deželi so vedno bolj nezadovoljne in ogorčene nad vladajočim režimom. Ta naraščajoča nezadovoljnost ni nobena samostojna sila poleg proletariata, ali ta atmosfera nezadovoljnosti brezpogojno pospešuje gibanje delavskega razreda. Čim manj se bo proletariati nadejal na kako meščansko demokracijo in njene ustanove (parlament i. dr.), čim manj se bo udajal pasivnosti in omejenosti malomeščanstva, tem odločnejši in neizprosnejši bo njegov boj, tem večji bodo izglede, da poletne s seboj v skupen boj ljudi neproletarske ljudske mase.

V kakšnem tempu se bo razvijal osvobodilni boj delavskega razreda, je posebno vprašanje. To zavisi od cele vrste faktorjev političnega, vojaškega, nacionalnega in internacionalnega značaja. Ti faktorji lahko razvoj ovirajo ali pospešujejo, zagotovijo zmago proletariatu ali pripravijo nov poraz. Ali pri vseh teh pogojih mora imeti proletariati pred svojimi očmi jasno pot — vztrajnega razrednega boja in po tej poti mora hoditi z vero v svojo moč.

Predvsem mora biti prost vseh iluzij. In kot najnevarnejša iluzija proletariata se je doslej v vsej zgodovini izkazala — zanašanje na druge.

»Osvobodjenje delavcev je delo delavcev samih.«

drugi, izvedeli smo tudi, da je imel g. vojaški ataše Stefanovič shod v Trbovljah, na katerem se je zelo zanimal za nas, kje smo dobili denar, da smo potovali v inozemstvo. Vemo, da skrbi radikale, kje smo mi dobili denar; naj ti gospodje pogledajo naša stanovanja, ki so prazna, kjer smo morali vse pohištvo prodati, da smo imeli denar za potovanje. Družinam pa nismo mogli pustiti nobenega denarja za hrano. Radikali naj si pa zapomnijo, da funkcionarji ZRD niso poneverili denarja kot radikale, ki so bili v celjskem zaporu radi poneverbe in so morali prositi g. Pašiča, da jih je rešil, da niso sedeli kakih par mesecev v zaporih.

Sodrug rudarji, mi vam priporočamo, da se oklenete Zveze rudarskih delavcev in da dobivate navodila iz Ljubljane od revolucionarnih sodrugov, katerih interes je, pomagati delavstvu, ne pa poslušati g. dr. Dimnika, kateri bi vas spravil na napačno pota. G. dr. Dimnik je zelo dober gospod, nas je priporočil tudi dobro pri družbi v Franciji, da smo sami komunisti prišli v Francijo in da smo v Trbovljah napravili stavko. Ali to ni pri tej družbi nič pomagalo, ker vidi, da smo sami dobri delavci.

Rudarji, zavedajte se svoje moči; da boste pri občinskih volitvah v Trbovljah

postavili na kandidatno listo ljudi, katerim bo interes delavstvo, ne pa kapitalist. To vas prosimo, da obračunate pri volitvah s Koreni, Suntijsi, Bogveti in drugimi takimi kapitalističnimi agenti, ki so pisali pismo na rudarsko glavarstvo, da naj jih vzamejo v službo in bodo agentje Trboveljske družbe. Z veseljem bomo čitali v »Glasu Svobode«, če bodo rudarji pri občinskih volitvah zmagali in obračunali z izdajalci.

Posiljamo vam revolucionarne pozdrave vsi revolucionarji iz daljnje Francije!

Salomon Franc, Petek Anton, J. Pristav, Godec Avgust, Forte Andrej, Ivan Višek, Hauptman Ivan, Rudolf Naprudnik.

Francija, 3. januarja 1924.

Sedaj pa primerjajte to pismo s pisanjem »Delavskih Novic«, kjer piše dr. Dimnik, da se tem rudarjem čisto dobro godi in da godrnjajo, ker so navajeni na lahko delo. Tako hoče oprati krški advokat svoje početje.

Proč z radikalnimi agenti Fabjančičem, dr. Dimnikom in kompanijo!

Radikalni agentje, roke proč od Zveze rudarskih delavcev, ki bo ostala organizacija razredno-zavednega rudarskega proletariata!

Krah nacionalizma.

(Sporazum kraljevske vlade SHS s fašistovsko Italijo.)

12. januarja se je raznesla vest, da je dosežen med fašistovsko Italijo in Jugoslavijo sporazum. Podlaga sporazuma je sledeča:

Italija dobi Reko, Jugoslavija prepušča Italiji proste roke v ureditvi reškega vprašanja, Jugoslavija pa dobi Delto in Baroš; med Italijo in Jugoslavijo se urejajo s posebnimi pogodbami gospodarska in politična vprašanja in se sklene trgovsko-gospodarska konvencija. V znak začelke prijateljstva med obema državama obišče kralj Aleksander italijanskega kralja v Rimu.

S tem se je končala vsa nesrečna politika jugoslovanske buržuazije napram Italiji od konca svetovne vojne do danes. Prvi krah zunanje politike jugoslovanske buržuazije je bila rapalska pogodba, ki je žrtvovala pol milijona jugoslovanskega življa Italiji. Ta rapalska pogodba je bila sklenjena tedaj, ko je naraščal revolucionarni val delovnega ljudstva Jugoslavije proti svoji buržuaziji. Jugoslovanska meščanstvo je podpisalo rapalsko pogodbo, je žrtvovalo pol milijona ljudi italijanskemu imperializmu iz strahu pred vedno bolj nezadovoljnim ljudstvom doma. Jugoslovanska buržuazija se je pobožala z italijansko, da zaduši in stre odporno silo svojega delavskega razreda, da ohrani svoje razredno gospodstvo nad izkoriščenim proletariatom. Obe buržuaziji sta podpisali sporazumno pogodbo na račun delovnega ljudstva Jugoslavije.

Ko se je posrečilo buržuaziji za enkrat z brutalnim nasiljem udušiti revolucionarno gibanje delavskega razreda, si je zopet skočila druga drugi v las. Zastopniki radikalne vlade monarhije SHS so se »borili« z zastopniki italijanskega imperializma za Reko itd. za pogrnjenimi mizami. In ta »boj« se je se-

daj končal z novim žrtvovanjem jugoslovanskega delovnega ljudstva fašistovski Italiji. Radikalna vlada je končnoveljavno napravila sporazum z Italijo na račun delovnega ljudstva Jugoslavije. »Narodna« vlada je izdala narodne interese, samo da obvaruje svoj režim.

Zanimivo je, da se na vseh meslih povdarja, »da bo sporazum bistveno pripomogel k likvidaciji hrvaškega vprašanja, ker se trdi, da je dajal Radić potuho Italijanom. Pričakujejo, da bo Radić prisiljen likvidirati svojo politiko in da bodo morali Hrvatje opustiti svojo parlamentarno abstinenco« — tako pišejo ob priliki izdajstva interesov jugoslovanskega ljudstva meščanski časopisi in tudi »Socialist«. Istočasno, ko izdaja kraljevska vlada SHS narodne interese, organizira splošno kampanjo proti »protidržavnim« elementom: t. j. proti tlačnemu delavskemu razredu, proti Slovincem, Hrvatom in Makedoncem, ki morajo prenašati jarem hegemonije srske buržuazije.

Tudi nemška buržuazija in njena vlada je kapitulirala pred francoskim imperializmom samo, da zaduši gibanje delavskega razreda, nad katerim je proglasila vojaško diktaturo.

Iz vsega tega vidimo, da je meščanski nacionalizem le sredstvo, s katerim hoče buržuazija omamiti delavski razred, kajti ta meščanski nacionalizem je vedno pripravljen, da izda interese naroda, da se zveže s tujimi kapitalisti proti izkoriščanemu ljudstvu.

»Jugoslovanski nacionalizem« se je pokazal v pravi luči. Ta »jugoslovanski nacionalizem« je le omamno sredstvo v interesu nadvlade srske buržuazije nad ostalimi narodnostmi Jugoslavije in nad delavskim razredom.

Vsem rudarjem v vednost.

(Pismo naših rudarjev iz Francije.)

Čitali smo naš proletarski list »Glas Svobode«, v katerem opisuje g. dr. Dimnika, kako se on in njegovi slavniki pri- stajajo, da bi spravili ZRD v roke gg. radikalom in Trboveljski družbi. G. dr. Dimnik dobro ve, da je spravil vse najboljše sodruga v inozemstvo, in sedaj misli, da bo ZRD vodil g. dr. Dimnik, Stefanovič in skrahirani komunisti okrog »Delavskih Novic«. Mi predobro poznamo rudarje, da se ne bodo dali farbat od kapitalističnih agentov, kakor so to Stefanovič in kompanija. Ker rudarji so že sami sprevideli, da jim je banda dr. Dimnika in Stefanoviča napravila dosti zla v tej stavki. Sodrug rudarji, sporočite nam moramo zelo veliko lumparijo g. vojaškega atašeja Stefanoviča. V tej rudarski stavki je bil poslan iz Beograda delegat ministrstva za šume in rude, kateri je imel nalog, da se skliče pogajanja s Trboveljsko družbo, da se povišajo plače sestradanim rudarjem. Ali to pa ni

ugajalo g. Stefanoviču, ker bi on potem popolnoma propadel z njegovo organizacijo v rudarskih revirjih; šel je in naprosil g. Lukana, da naj on vrne tega delegata nazaj v Beograd, da rudarjem ni treba povišati plač, treba je samo vse funkcionarje zapreti in potem pa da bo stavka propadla; on se je dobro zavedal, če se rudarjem povišajo plače, da se bo ZRD ojačala in bo zbudila še tiste rudarje, kateri so še dosedaj bili izven svoje organizacije ZRD, katera je prava zastopnica delavstva in ima interes, pomagati delavstvu. Sodrug rudarji, ne smete misliti, da smo si to sami izmislili. To smo izvedeli, ko smo potovali v inozemstvo. Če bi mi to prej vedeli, bi vendar mi že povedali na shodu. To nam je povedal verodostojen gospod v Trbovljah, ko smo šli na vlak. Rudarji, sedaj lahko vidite, kako so imeli ti gospodje namen pomagati lačnim rudarjem, ko zmiraj vpijejo, da bi radi pomagali. Dragi so-

Ta »jugoslovanski nacionalizem« je izdal narodne interese italijanskemu imperializmu in fašizmu, dočim ko noče sporazuma z delavsko-kmeško Rusijo! On se brali z italijanskimi imperialisti proti delovnemu narodu, dočim ko istočasno blati delavsko-kmeško Rusijo in je pripravljen iti tudi v boj proti njej — če bo to zahtevala imperialistična Francija.

Mala ententa in sovjetska Rusija.

Konferenca male antante je končana. Konferenca je pokazala vso reakcionarnost male entente, ki ni rešila nobenega perečega vprašanja, temveč je jedljala le o svojem prijateljstvu s francoskim imperijalizmom.

Tudi glede razmerja do sovjetske Rusije ni konferenca ničesar sklenila, ampak je to vprašanje sploh odstavila z dnevnega reda, češ da naj prej zapadne velike države zavzamejo svoje stališče napram sovjetski republiki. Mala ententa se je s tem izkazala, da nobenega vprašanja ne rešuje samostojno, v interesu držav male entente, ampak da čaka na magljaj francoskih imperijalistov in na to, kako bodo uredili Francozi svoje nadaljnje razmerje do Anglije, s katero se nahajajo sedaj v sporu.

Naša vlada je pristala na to, da se sploh odstrani iz dnevnega reda vprašanje odnosov napram sovjetski Rusiji, tudi v interesu rumunske buržuazije. Ta zahteva namreč od sovjetske Rusije, da končno prizna, da pripada Besarabija (bogata pokrajina z nad 1 milijon prebivalcev) Rumuniji in ne Rusiji, h kateri je vedno spadala.

Dežele male entente nimajo skupnih interesov. Če ni skupnih interesov, je pa mogoča skupna politika le tedaj, ako se interesi vseh buržuazij podredijo in uklonijo interesom buržuazije ene države. V tem grmu leži zajec, in to je doseglja rumunska buržuazija, da se radi spornosti Besarabije sploh odloži vprašanje obnovitve odnosov s sovjetsko Rusijo. In odlaganje tega vprašanja brez dvomno ni v interesu Jugoslavije. Nasprotno: vsa dejstva in vse okoliščine zapovedujejo zahtevajo, da se to vprašanje ne rešuje več s frazami in časopisnimi članki, ampak da postane obnovitev odnosov s sovjetsko Rusijo končno stvarnost.

Da je konferenca male entente odložila to vprašanje, je nov dokaz, da politiko sedanje vladajoče klike narekujejo bolj interesi rumunskih pijavk kot pa enodušna zahteva jugoslovanskega ljudstva. A taka politika se mora in se bo maščevala nad onimi, ki jo vodijo.

Širite „Glas Svobode“!

LISTEK.

Spomini bolhe.

Kaj, bolhe? — me boš začudeno vprašal, dragi bralec in jaz ti odgovorjam: Da, bolhe! Zakaj ne bi enkrat tudi bolha napisala in priobčila svoje spomine, ko jih že vsak piše? Odstavljeni cesarji, kralji in knezi, generali in drugi taki možje sedanosti, ki so navajeni živeti od krvi svojih soljudi kot me bolhe. Me opravljamo isti posel kot ti možje, smo takorekoč delovni tovariši, in jaz ne vidim zakaj bi imeli samo oni to predpravo, da pripovedujejo svetu, kaj so in kaj niso storili, koliko krvi so izpili ljudstvom. Torej bom tudi jaz napisala svoje spomine.

Predvsem eno ugotovitev, ki je za mene zelo važna: rod, iz katerega izhajam, spada med najstarejše plemenitaše rodbine naše domovine. Ema mojih prednic je spomnila že cesarja Maksimilijana I. na njegovih pohodih. Druga moja prednica je uživala najvišje časti na cesarskem dvoru in ji je bil cesar posebno naklonjen. Goethe, najpomembnejši pesnik Nemčije, ji je postavil trajen spomin v svetovni literaturi z znano pesmijo v »Favstu«: »Bil je nekda kralj, ta je imel bolho.« Vsekakor moram resnici na ljubo povedati, da se je neka prednica popolnoma spozabila, zapustila svoj grad in odšla kot umetnica v svet s svojim potujočim cirkusom — bil je seveda cirkus bolhi! — Kako je končala, ne vem, kajti izključena je bila iz rodu.

Od mladih nog sem pripadala cesarjevemu

Kmeško vprašanje v Jugoslaviji*.

I.

Približno 80% prebivalstva Jugoslavije so kmetje.

Pred vekom je nudil kmečki položaj sledečo sliko:

V Bosni je pripadalo približno 110.000 družin (650.000 duš) fevdalnim veleposestnikom, ki so smatrali tri peline zemlje za svojo lastnino. Svobodni kmetje (180.000 družin, 875.000 duš) so živeli v veliki večini (65%) na zemljiških parcelah pod 2 hektarjima.

V Dalmaciji so obdelovali kmetje brez posestva 41,2% zemlje.

Na Hrvaškem je imelo 71% kmečkih družin samo 25% celokupne rodovitne zemlje, dočim ko je malo število bogatih kmetov in posestnikov latifundijev, ki so šteli jedva 9% prebivalstva, razpolagalo z nad 41% zemlje.

V Sloveniji so bili ogromni gozdovi (Forstareali) v rokah majhne skupine baronov, dočim ko se je vedno bolj širila proletariacija kmetov.

V Makedoniji je bil istotako kot v Bosni največji del zemlje v rokah fevdalnega veleposestva in beda kmetov je bila tam že od nekdaj prekomerna.

V Vojvodini je obdelovalo 50.000 poljedelskih delavcev zemljo, ki se je večinoma nahajala v rokah kapitalističnih veleposestnikov.

Beda kmetov v Črni gori je splošno znana in je postala pregovor.

Se celo v stari Srbiji, kjer so proslavljali »sijajen položaj« kmetov, je bilo 45% kmeškega prebivalstva revnih malih kmetov, ki so imeli zemljo izpod 5 ha.

II.

Vojna je prinesla le podaljšanje kmečke bede v vseh pokrajinah današnje Jugoslavije. Po vojni so zasedli kmetje v Dalmaciji, Bosni in Makedoniji zemljo fevdalnih veleposestnikov in so se upirali, da bi še dalje plačevali desetino. V drugih pokrajinah, kjer ni bilo fevdalizma, je nastala med revnimi kmeti močna struja, ki je zahtevala, da se njihovo zemljišče poveča in povsod se je opazilo stremenje kmetov, da posežejo v politično življenje kot samostojen faktor. Kmeška revolucija se je dejansko začela.

III.

»Narodni sveti«, ki so prevzeli oblast po razpadu avstrijske armade, so uporabili vsa sredstva, da zaustavijo to revolucijo in so uspevali kmetje z obljubami. Došla srbska armada je potem popolnoma zadušila revolucionarno gibanje kmetov. Kmetje so verjeli obljubam »narodnih svetov« in srbske vlade. Ni bilo nobene politične sile, ki bi polislila kmetje na to pot, da bi sami zavzeli zemljo. Vse politične stranke so se zavzele za legalno rešitev agrarnega problema. Se celo socialisti-komunisti so se zadovoljili samo s tem, da so obljubljali razdelitev zemlje po zavzetju oblasti.

IV.

Veleposestniki in buržuazija, ki so stremeli za tem, da dobijo vso zemljo v svoje roke, so se okoristili s tem zavlačevanjem revolucionarnega gibanja kmetov: Bosanski fevdalci so si dali vso odškodnino (Rückstände) izplačati od države, zagotovili so si odškodnino za zemljo, ki naj bi se jim eventualno zaplenila in dosegli so garancijo, da se jim ne bo vzelo vse zemlje. Kmetom se je prepustilo le mala zemljišča.

* Stališče balkanske federacije.

ki so jih doslej obdelovali kot tlačani. Proglasilo se je odpravo fevdalnega sistema, vendar se je odložilo »definitivno« rešitev agrarnega vprašanja za poznejši čas. Makedonskim fevdalcem se je posrečilo zadržati parcelacijo njihovih posestev, da so na ta način pridobili na času, da se popači agrarno reformo in da dobe Rückstände in odškodnino. V Dalmaciji se je zopet vzelo kmetom zemljo, ki so jo zasedli in prisilili se jih je, da so morali plačati veleposestnikom znatne dolge. Velika državna veleposestva na Hrvaškem in Vojvodini, ki bi se morala nacionalizirati, se je mesto verpachtet prostovoljem srbske armade in na drugi strani so postala predmet najskandaloznejše špekulacije vladajočih in kapitalistov. Delavci, ki so tam delali, so osioli vsi brez zemlje in so prišli v hsiščih v nepopisno bedo. Primanikovanje zemlje pri revnih kmetih se je zadovoljilo samo v tej meri, v kolikor so bile prisiljene do tega vladne stranke in nacionalna politika srbskih hegemonistov.

V vladinih krogih se že govori o tem, da bi bilo potrebno izpremeniti agrarno politiko v prilog veleposestnikov.

V.

Kmečke množice že začenjajo spoznavati, da so jih vlada in meščanske politične stranke prevarale, in jasno je, da njihov boj za zemljo še daleč ni pri kraju. Nasprotno, lahko se iri, da postaja ta boj zopet ostrejši. Kmečke revolte v Dalmaciji, kronična lakota v mnogo pokrajinah, vedno neznosnejši položaj revnih kmetov, »čivčij« in tlačanov, nepopisna beda poljedelskih delavcev v Vojvodini in na Hrvaškem, vse to kaže, da more in mora dovesti agrarno vprašanje do velikega socialnega konflikta, v katerem bodo korakali kmetje v odkrit boj proti združenim veleposestnikom in buržuaziji.

Dolžnost NDSJ je, da vodi politiko, ki bo spojila stvar revnih kmetov s stvarjo revolucionarnega proletariata.

V agrarni deželi, kot je Jugoslavija, ni mogoča nobena zmaga proletariata, če se on ne naslanja na široko množico kmetov. Na drugi strani bodo kmetje zboljšali svoj položaj, zasedli zemljo in se osvobodili zatiranja po veleposestnikih in oderuhih, če se bodo pridružili boju revolucionarnega proletariata.

VI.

NDSJ mora najprej izdelati agrarni program, ki naj omogoči politiko dejstvene delavskega in kmeškega bloka za stvarjenje delavske in kmečke vlade.

Kot temeljna točka agrarnega programa mora biti zahteva po konfiskaciji, t. j. po razlastitvi brez odškodnine vseh veleposestev, domen, cerkvenih posestev in velike kapitalistične posesti, kakor tudi zahteva,

da se jih izroči kmetom brez zemlje in kmetom, ki imajo premalo zemlje. Država mora nuditi kmetom tudi materialno in finančno pomoč.

VII.

Z ozirom na to, da agrarno vprašanje v Jugoslaviji ne kaže iste slike v vseh pokrajinah, mora NDSJ izdelati agrarni program, ki naj vsebuje socialističen odgovor na vsa vprašanja glede agrarnega problema. Specielno mora program vsebovati določbe o nabavi kreditov za široke kmečke množice, o nabavi poljedelskih strojev in orodij, o zadrukah, o potrebnih zboljšanjih in agromski pomoči, o boju proti oderuštva, težkim davčnim bremenom, draginji itd.

VIII.

Z ozirom na to, da so vladajoči že priznali veleposestnikom pravico do odškodnine in da kmetje celo silijo, da plačajo svoje tozadavne dolge ali da plačajo veleposestnike z denarjem, ki ga dobi država od celokupnega prebivalstva, mora NDSJ: a) dati parolo, da se ustavi vsako nadaljnje »plačevanje in da se nazaj izplača že izplačane vsote, b) vsi kmetje, obsojeni radi agrarnih nemirov, se morajo nemudoma pomisliti, c) vsi, ki so špekulirali na račun kmetov, se imajo kaznovati in zapleniti njihovo posestvo in vsi njihovi profiti.

IX.

Podlaga celokupnega strankinega dela na deželi mora biti: a) samostojna organizacijska in propagandna delavnost, b) enotna fronta z vsemi političnimi in gospodarskimi organizacijami kmetov. V svojem samostojnem delu bo stremela NDSJ: a) predvsem ojačati svoje organizacije poljedelskih delavcev; b) stvoriti posebne komiteje revnih kmetov; c) izdati poljudne brošure za kmetje; d) širiti med kmeti, izkoriščujoč vsak konflikt letake in proklamacije, f) ustanoviti poseben časopis za kmetje.

V propagandi je treba izkoristiti primer politike SSSR napram kmetom. Celokupna propaganda ima stremeti za tem, da se uredni enotna fronta delavcev in kmetov proti enotni fronti veleposestnikov in buržuazije.

Takiko enotne fronte je treba uporabljati za skupne akcije v splošnih kakor tudi v posameznih vprašanjih. Stranka mora izkoristiti vsak konflikt na deželi, da predloži gospodarskim in političnim organizacijam kmetov enotno fronto. To taktiko je treba uporabljati zlasti v la namen, da prisili kmečke stranke ali one, ki se tako imenujejo, da nastopijo proti vladi, oziroma, da se jih razgali pred masami. Predvsem mora NDSJ stremeti, da podžiga leve elemente v teh strankah, ki pridejo v poštev za stvaritev delavskega in kmeškega bloka proti reakciji buržuazije in veleposestnikov in za skupno delo v interesu stvaritve delavske in kmečke vlade.

INTERNACIONALNI PREGLED.

Rusko-angleški gospodarski odnosi.

Za gospodarstvo Velike Britanije je trajno nemogoče, da bi bilo popolnoma ločeno od gospodarskega telesa Rusije. Zato se računa s tem, da se bo v najbližjem času zopet upostavilo popolne odnose z Rusijo in da bo po odstranitvi konservativne Baldwinove vlade sledilo tudi politično priznanje sovjetske vlade.

Med prvoboritelji za medsebojne urejene gospodarske odnose delajo uspešno združne organizacije obeh dežel. Ob-

stojajo že živi odnosi posebno med »Centrosojuzom« — veliko vserusko združno zvezo in glavno angleško združno zvezo.

Sovjetska Rusija je dosegla s pomočjo »Centrosojuz« eminentno zmago na gospodarski fronti: Z angleškim kapitalom se je ustanovila angleško-ruska družba za izvoz žita. To mešano-nacionalno družbo je smatrali za predhodnico tega, kar bo obstajalo v večjem obsegu po upostavitvi politične zveze med Veliko Britanijo in Rusijo. Tedaj si bo končno Rusija lahko nabavila potrebne kredite

okrepčala in zahvalila ljubega boga, da je v svoji neskončni dobrotljivosti tako milo ravnal.

Ali zopet me je zadela nesreča! Vojna se je končala in splošna zmeda je nastala. Vse je hitelo domov, na vse vetrove sveta. Pred vsemi pa oficirji in tudi moj kurat. Na tem begu sem izgubila svojega kurata in tako mi ni preostajalo nič drugega, kot da sem se zopet vrnila k moštvo. Hotela sem zboljšati svojo usodo in sem zato čisto menjala gospode. Ali nalezela sem vedno na slabše in nekega dne sem prišla k invalidu, kateremu so manjkali vsi udje in ki je izgubil s tem toliko krvi, da je ni za mene skoro nič ostalo. Z njim sem preživela najbridkejšo dobo svojega življenja.

Pozneje sem našla v bolnici za invalide drugega invalida, ki je bil kmalu poslan iz bolnice. On je imel vsaj vse ude, ali nobenih oči. Dobil je psa, ki ga je vodil po cestah, kadar berači, od kar mu država nič ne da. Tako imam sedaj dva gospodarja, invalida in njegovega psa. Ali pri njih mi gre prokleto slabo. Kajti on je premalo redilen za mene, tako da se moram večinoma držati njegovega psa.

Tako bedno življenje živim od preobrata sem. Davno bi si že končala življenje sama, če ne bi gojila nade na klerikalno avtonomijo. Tedaj bi se preselila zopet v farovž, kjer bi vsaj poskrbeli za mojo smrt v božji milosti.

Zbirajte za tiskovni sklad „Glasa Svobode“!

za pravilne projekte za elektrifikacijo in ekonomiziranje svojega narodnega gospodarstva.

Ustanovitve te družbe je smatrati tudi za prvi velik uspeh internacionalne združne zamenjave blaga.

»Centrosjuz« je najaktivnejši pionir za uspešno izdelovanje ruskega zunanjetrgovskega monopola, pri katerem so udeležene poleg države in velikih trgovstov vse različne zadrage. »Centrosjuz«, ki ima že sedaj svoje velike podružnice v Angliji, Švedski, Češki, Turčiji, Letski, Estski, Sev. Ameriki, Perziji, Kitajski i. dr., prikazuje že danes aktivno trgovsko bilanco v višini 1 milijon funtov sterlingov.

Brezdomno so ruske zadrage z ustanovitvijo družbe za izvoz žita napravile z angleškimi zadrugami odločilni korak na poti, po kateri si bo SSSR osvojila svetovni trg.

sko bilanco v višini 1 milijon funtov sterlingov.

„Konsolidirana“ Hortijeva Madjarska.

Nameravano zunanje posojilo in zadnji bombni atentati spravljajo madjarsko vprašanje zopet v ospredje. Sedanje Hortijevo vladno je smatrala strokovna komisija za posojilo kot zastopnico veleposestnikov in finančnega kapitala. Madjarska meščanska opozicija in socialna demokracija sta ožigosali to vladno v zadnjih tednih — ali vedno v lokalnem tonu — kot voditeljico desorganizatoričnih tendenc in tiho kompanjono »probujajočih se Madjarov« (madjarski fašisti). Zadnje mnenje nasprotuje le na videz. V deželi, kjer je bilo mogoče, upostaviti diktaturo proletarijata in jo držati več mesecev, je že največja delovna zmožnost kontrare-

volucije, ako more pokazati poleg kapitalističnih desorganizacijskih tendenc tudi tendence kapitalistične konsolidacije.

Zavezniška komisija, ki je imela proučiti posojilo Madjarski, je ugotovila, da obstoja v Madjarski kljub strmoglavljenju Habsburžanov in kljub bivši diktaturi proletarijata močna tendenca veleposestnikov, da pridejo ponovno na oblast in da je dobil v zvezi s tem finančni kapital ogromen vpliv na gospodarsko življenje Madjarske. Ena sama banka — Rothschildova kreditna banka obvlada 152 največjih industrijskih podjetij.

Hortijeva vlada z vsemi strankami, včevši socialno demokracijo je ponovno sklenila »Burgfrieden« v to svrhu, da sigurneje dobi mednarodno posojilo; istočasno pa najboljši stebrovi iste kontrarevolucije, kmetje in »državotvorno« uradništvo sklepajo z nemškimi fašisti pormalne pogodbe za izvedbo oboroženega puča, insecirajo bombne atentate na francosko poslanstvo, zato da preprečijo to mednarodno posojilo. Vsi ti zločinci ostajajo nekažnovani in veliki oznanjevalci konsolidacije, grof Bethlen je istočasno odgovorni zaščitnik vseh destruktivnih brutalnosti.

Fašisti na Poljskem pripravljali puč.

V soboto in nedeljo so se izvršile v Varšavi aretacije članov tajne organizacije poljskih fašistov. Med aretiranci se nahajajo generali in »ugledni« buržuji.

Fašisti so pripravljali oborožen puč in vzpostavitev monarhije na Poljskem.

skih industrijalcev vseh nasledstvenih držav bivše avstro-ogrske monarhije razen Poljske.

Torej železarski industrijalci Avstrije, Češke, Jugoslavije in Madjarske bodo združeni v enem kartelu, ki bo določeval cen proizvodov in plače delavstvu. To pomenja brezdomno udržitelo položaja kovinarskih industrijalcev.

Iz stranke.

Referendum v stranki.

Radikalna vlada je preko svojih oblasti zabranila državni kongres NDSJ in motivirala to svojo prepoved z lažljivimi in izmišljenimi razlogi, grozeč z najstrožjimi merami v slučaju, če bi se konferenca vršila. Po delajnem razpravljanju o sedanjem položaju, a v želji, da se čim prej napravi vse, kar je mogoče, da naša stranka izdela svoje stališče o najvažnejših aktualnih političnih vprašanjih, ki ne trpe odlaganja, kakor tudi, da uredi razmere v vodstvu in izvoli centralni strankin svet — ki še ni bil po štafetu izvoljen, je izvrševalni odbor NDSJ sklenil, da se vrši referendum po organizacijah za rešitev vseh vprašanj, ki so bila postavljena na dnevnem red konferenca.

Vsem organizacijam bo dostavljen cirkular o izvršitvi referenduma, a v izredni številki »Radnika« bodo tiskani vsi predlogi resolucij, o katerih se bo glasovalo. Referendum se more tako izvršiti zelo hitro — do konca meseca januarja.

C. O. NDSJ.

Preglejte volilne imenike!

Opozarjamo vse sodruge, člane stranke in strokovnih organizacij, da do 31. januarja pregledajo volilne imenike. Naj vsi sodrugi pogledajo v občinah, ali so vpisani v volivni imenik in ako to niso, da se dajo takoj vpisati. Zaupništva in krajevne organizacije so dolžne, da se polrudijo, da vsi naši člani in somišljeniki pridejo v imenik. Po zakonu o stalnih volivnih imenikih člen 2. se vrši urejevanje imenikov od 1. do 31. januarja.

C. O. NDSJ.

Vsem organizacijam in članom NDSJ.

V nedeljo dne 20. t. m. ob 10. uri zjutraj se odpravi v prostorih »Delavskega doma«

Politična šola.

Program te politične šole je sledeč: 20. januarja: Otvoritev. — Kratak program k tvari politične šole.

Če se delavstvo ne bo zavedalo resnosti položaja, če kovinarski proletarijat ne bo strnil svojih razseplenih sil, se bo položaj kovinarskega proletarijata še poslabšal.

Kovinarji, nasproti združenim podjetnikom v eno enotno strokovno organizacijo!

27. januarja: Zgodovina človeške družbe. 1. Primitivni komunizem in feudalizem.

3. februarja: Karakteristika kapitalističnega družabnega reda.

10. februarja: Kapitalistični družabni red v prvi fazi.

17. februarja: Razvoj kapitalizma.

24. februarja: Imperializem kot najvišja etapa kapitalizma.

2. marca: Razpad kapitalizma.

S tem programom je prvi kurz zaključen. Šola se vrši vsako nedeljo od 10. ure zjutraj do 12. ure. Pristop v to šolo kot reden poslušalec ima vsak organiziran član NDSJ. Kot izrednim poslušalcem je vstop dovoljen vsem tudi neorganiziranim ročnim in duševnim delavcem.

Proletarci! Vaša dolžnost je, da posečate to šolo, ker v izobrazbi je naša moč. Marksistično in politično naobraženi proletarski kader, bo oni temelj na katerem bo naša stranka zidala svojo bodočnost.

Proletarci, v šolo!!

Redni poslušalci, ki se obenem zavežejo, da bodo stalno obiskovali to šolo, se lahko zglašajo vsak dan v tajništvo NDSJ pri s. Osterc-u, kjer dobe tudi podrobnejše informacije.

Organizacije izven Ljubljane, člani, kateri ne bodo mogli obiskovati redno politično šole, opozarjamo, da se bodo vsa predavanja tiskala v brošurah in razpošiljala vsem organizacijam kot predmet za diskusijo.

Tajništvo NDSJ.

V ZNANJU JE MOČ!

Prosvetni odbor NDSJ pozivlja vse sodruge in sodružice, da se udeležijo politične šole, ki se prične v nedeljo dne 20. t. m. Vsak proletarec, ki stoji na stališču razredne borbe, mora vedeti, za kaj in proti komu se bori. Vsi v šolo!! (Glej poziv na drugi strani!)

Prosv. odbor NDSJ.

Jeseniško delavstvo!

V nedeljo, 20. t. m. ob 10. uri dopoldne se vrši pri Jelenu

javni shod

Neodvisne Delavske Stranke Jugoslavije

z dnevnim redom:

Politični položaj in delavski razred.

Delavci, pridite na shod v masah! Žene, proletarke, tudi ve ne smete ostati doma!

V nedeljo vsi jeseniški delavci na shod NDSJ!

Državno pomoč brezposelnim.

Kot delavstvo v drugih deželah, je začela tudi delavski razred Jugoslavije kriza brezposelnosti, ki se z vsakim dnem veča in zavzema vedno širši razmah. Vrste brezposelnih delavcev in delavk se množijo in delavski razred Jugoslavije strada.

Malo čudno se sliši: stradanje v Jugoslaviji, kjer je dovolj zemlje, da bi prehranjevala vse svoje prebivalce, ali na žalost je tako. Tako je zato, ker vodi jugoslovanska buržuazija tako politiko, ki polni žepe kapitalistov in drugih pijavk na račun delavskih slojev. Meščanske stranke vodijo tako politiko za to, da bi se bolj izrabili delavce in jih prisilili, da prodajajo svojo delovno moč za ceno, ki jo bodo določili podjetniki.

To ni samo politika kapitalističnega razreda Jugoslavije, ki je kolonija francoskega imperijalizma. Jugoslovanski kapitalisti vršijo isto politiko kot njihovi kompanjoni v drugih državah, samo da so še brutalnejši in brezobzirnejši na svojem potu izkoriščanja delavskega razreda.

Finančni minister izjavlja v odgovor sostradanemu delavstvu in uradništvu, da je treba še bolj stisniti železce, pa kdor bo vzdržal, bo osial pri življenju.

E, seveda tako se more izjavljati finančni minister, dokler je delovno ljudstvo še tako malo razredno prebujeno, kot je danes, da čaka na Koroščevo in škofovsko avtonomijo, mesto da bi se strnilo v eno bojno falango za svoje pravice. Finančni minister in meščanska vlada bi bila prisiljena dati brezposelnim podporo, ako bi jih do tega prisilili strnjeni delavski bataljoni. Meščanske stranke se pa seveda ne pobrigajo za brezposelne niti v parlamentu, niti v občinah. Dokaz za to imamo pri roki: ljubljansko občino, kjer se klerikalci ne bri-

gajo niti malo za brezposelne in »socialiste« Mihevc glasuje proti brezposelnim podporam. Edino klub NDSJ se je zavzel za brezposelne in je zahteval 300.000 dinarjev kredita.

Pričakujemo od vseh strokovnih organizacij, da bodo razumele vso resnost brezposelnosti krize, da se bodo sestale in zavzele o brezposelnosti potrebno stališče. Da se zaščititi delavski razred v sedanjih brezposelnosti krizi pred težkimi posledicami, je potrebno enotno nastopanje vseh delavskih organizacij. One morajo pozvati državo in tudi občine, da dajo podporo brezposelnim delavcem.

Če bodo državni predstavniki odrekli pomoč brezposelnim, je treba pozvati celokupni delavski razred, da potem shodov in manifestacij najodločneje zahteva državno pomoč brezposelnim. Delavci morajo vstopiti v svoje delavske politične in strokovne organizacije, ker samo potem organiziranega razrednega boja se bo dvignil in razmahnil delavski razred Jugoslavije.

Naši kovinarski industrijalci stopijo v srednjeevropski železni kartel.

Po vestih dunajskih listov je sklenila Alpine Montan-Gesellschaft s čehoslovaškim železnim kartelom pogodbo, ki izključuje medsebojno konkurenco na izvoznih trgih. Alpine-Montan-Gesellschaft, ki se nahaja v Stinnesovih rokah, je po došlih vestih sklenila tudi že pogodbo s Kranjsko industrijsko družbo in je torej tudi to podjetje stopilo v skupni kartel. Dunajska »Börse« pravi, da se bodo temu podjetju pridružila najbrže še ostala železarska podjetja v Jugoslaviji. Tako bi obstojal skupen kartel železar-

Čitajte in širite proletarski tisk!

Pomen tiska za duševno izobrazbo delavstva in za njihov organiziran razredni boj je tako velik, da se mora o njem v naših vrstah vedno razmišljati, govoriti in pisati. Delavski razred mora uspešno voditi svoj boj za izboljšanje svojega položaja, če ima zadostno znanje. Delavski razred mora predvsem poznati organizacijo kapitalistične družbe, mora poznati sile, ki vzdržujejo to družbo, da ve, da ta kapitalistična družba ni stvar, ki bo vedno trajala, ampak da mora propasti in da bo iz te kapitalistične družbe vstala socialistična. In delavski razred ima v svojem organiziranem boju svoja načela, svojo strategijo in taktiko. In kolikor bolj delavski razred pozna te osnovne stvari, toliko sposobnejši bo za duševno osvoboditev izpod duševnega in političnega vpliva buržuazije, a na drugi strani za uspešnejše delovanje v svojih političnih, strokovnih, gospodarskih in kulturnih organizacijah. Danes čutijo tudi one ogromne množice delovnega ljudstva izven delavskih organizacij vso krivico današnjega družabnega reda, ali te množice so še vedno pod duševnim vplivom buržuazije, oziroma njenih strank in nezaveštno podpirajo te stranke, te svoje sovražnike. Tem množicam manjka proletarske izobrazbe. A ko je beseda tudi o samem organiziranem delavstvu, srečamo na vsak korak mnogo napak in nedostalkov, mnogo napačnih razumevanj, ker imajo delavci in tudi funkcionarji premalo socialističnega, marksističnega znanja. Mnogo vprašanj iz naše teorije in prakse, iz naše strategije in taktike se ne razumeva, ali se jih napačno pojmuje samo zato, ker

velikemu številu naših sodrugov strašno primanjkuje socialističnega znanja.

A to znanje dosežemo najbolje iz našega tiska. In čim bolj je vzgojen delavski razred, tem sposobnejši je, da se osvobodi vsakega vpliva buržuazije in da si dela pot k svojemu končnemu osvobojenju.

Casopis predstavlja danes eno najmočnejših orožij v družabnem boju. Delavci naj se pri pogledu na razvit in dobro osiguran meščanski tisk vedno vprašajo, zakaj meščanske stranke, pojedine kapitalistične in finančne klike kot tudi vsak meščanski režim polagajo toliko pažnje na tisk, in ne štedijo z ogromnimi milijoni, samo da ga obdrže v svojih rokah. Zato, ker kapitalistični režim z vsemi svojimi inštitucijami najlažje obvlada ljudstvo v mestu in na deželi s pomočjo tiska, raznih časopisov.

Če buržuazija poleg toliko močnih sredstev posveča največjo pažnjo tisku, koliko mora potem šele proletarijat posvetiti pažnje svojemu tisku! A pod režimom, kakršen vlada danes v Jugoslaviji in ki onemogoča delavskemu razredu neoviran politični in strokovni boj, je pomen proletarskega tiska še večji. Ako hoče danes delavski razred pokazati, da je živ in pripravljen za boj, mora imeti čim bolj razvit in osiguran svoj tisk. Zato mora vsak delavec žrtvovati nekaj za delavski tisk. Kajti naše gibanje ni kapitalistično, ki ima na razpolago stotine milijonov. Pri nas mora vsak član stranke naročati in širiti delavski tisk.

Nahajamo se v novem letu svojega življenja in svojega boja. Naj bi vse or-

ganizacije in vsi sodrugi pravilno razumejo ogromno vlogo našega tiska in naj bi vsak s svoje strani naredil vse, da bomo mogli koncem leta z zadovoljstvom beležiti napredek našega tiska in s tem tudi napredek razredne zavesti in razredne vzgoje.

Sodrugi in delavci, čitajte in širite svoj list! Naš tisk mora postati pod današnjim režimom eno naših najmočnejših bojovnih orožij. Znanje je sila — napravimo tudi iz našega tiska nepremagljivo silo v našem boju!

Zato čitajte in širite »Glas Svobode«!

Dopisi.

LJUBLJANSKI RAZREDNO ZAVEDNI PROLETARIJAT ZA AVTONOMIJO LJUBLJANE.

Proti reakciji demokratov in zajedničarjev.

Na shodu v Mestnem domu, dne 13. t. m., ki ga je sklicala NDSJ, je v polno nabiti dvorani ljubljanski proletarijat enoglasno in odločno obsodil reakcijo v ljubljanski mestni občini, ki jo vodijo demokrati in zajedničarji s podporo klerikalcev in socijalnih demokratov ter s pomočjo svojih advokatov a la Felix Urbanc e tuti fruti. Na tem shodu je revolucionarni ljubljanski proletarijat jasno in odkrito povedal, kaj hoče in obenem prisegel, da založi vse svoje moči za obrambo svojih pravic, ki mu jih razni »Obznanaske« s papeževim blagoslovom ali brez tega, hočejo odvzeti. V imenu občinskih svetovalcev kluba NDSJ je prvi govoril s. Lemež in je v svojem govoru temeljito razkrinkal vse meščanske in druge stranke v ljubljanski občini, ki s pomočjo bankirjev in akcionarjev prodajajo avtonomijo mesta Ljubljane. Vsi »Obznanaske«, t. j. demokrati, liberalci okrog »Jutra«, »Slovenskega Naroda« in »Narodnega Dnevnika«, so v bistvu pristaši reakcijske klike in zagovarjanje avtonomije po »Narodnem Dnevniku« ni nič drugega, kakor metanje peska v oči. Vsi ti so kršili avtonomijo Ljubljane prvič v tem, da so vstali proti upravnemu odboru mestne hranilnice, na katero mesto je po želji demokratov in narodnih socijalistov trebal priti komisar, ne pa izvoljeni ljudje in tedaj bi se v mestni hranilnici naloženi denar uporabil v posebne strankarske namene, ne pa v stanovanske svrhe. Iz istih razlogov so se protivili zvišanju plač mestnih uslužbencev in delavcev. To nam pa najbolj priča pritožba raznih Urbancev, ki je insecirana od demokratov, a deloma tudi od zajedničarjev in klerikalcev, ki so vsi hišni posestniki, torej zastopniki meščanstva. Oni so se protivili zvišanju plač mestnega delavstva in nižjega uslužbenstva, obenem pa povdarjali, da je višje uradništvo, (ki se sestoji iz samih demokratov in ki ima res velike plače) dobilo premalo. Medze občinskega delavstva znašajo po novem, za navadne delavce 4, za polkvalificirane 6 in za kvalificirane 8 Din na uro ter 3 Din draginskih doklad dnevno. Podjetniki Ljubljane, Celja in Maribora bi hoteli, da delavci pridejo nazaj na 12 kron na uro. Ako se vlada vmešava v take stvari, je to očitno kršenje avtonomije. Oni se protivijo nastavljanju uslužbencev v soc. pol. oddelku samo zaradi tega, ker se v občini nahajajo petolizniki, zlasti uradniki višjih kategorij. Prej se ni na soc. političnem polju sploh nič delalo. Vsi se še spominjamo, kako je v občino prišla revna žena, ki je imela na glavi ruto in je prosila za premost, odpravili so jo kratkoma; prišla je pa za njo dama v klobuku in ta je premost takoj dobila. (Klici: Pfuj!) Najhujši demokratje in »sokoli« ližejo pete klerikalcem in je bilo potrebno odstraniti urad, ki ne vodi politiko delavstva. Potrebno je bilo vpeljati soc. politiko, ali med demokrati ne najdete ljudi, ki imajo smisla in hočejo resno delati za soc. politiko. Vlada hoče sedaj odsloviti ljudi, ki delajo resno in pravično v socijalni politiki. (Klici: Pfuj!) Število prebivalcev mesta Ljubljane se množi in je treba poklicnega gasilstva, kakor tudi to, da mestna občina napravi vse potrebno v svojih delavnica. Slavni g. Turk je imel dosedaj monopol na pripravo in bi seveda izgubil vse dohodke; ako bi pa mestna občina izdelovala vse potrebno v svojih delavnica, tedaj z bogom profit demokratskih obrtnikov in podjetnikov, ker denar ostane v občini. Dolžnost NDSJ je, da se postavi v bran tem napadom, ker si proletarijat ne da krčiti svojih pravic. (Klici: Tako je!) Pozivljamo socijalistične in krščanske socijalne mase, da se skliče protestni shod v Unionu. (Burno pritrdjevanje.) Ako bo vlada videla, da stoji za tem vse delavno ljudstvo, ne bo kršila avtonomije občine.

Socijalisti so nam rekli, da nismo imeli povoda iti v opozicijo in da nismo imeli pravo obelodaniti pismo in so pri tem še pristavili, da smo se prodali demokratom. Naš odnos in naše razmerje napram »Obznanasem« je jasen iz našega programa. Nasprotno smo mi morali preiti v opozicijo, ker klerikalci in socijalisti niso hoteli postaviti stvari na dnevni red. Mi smo že v mesecu juliju 1923 oddali naše načrte županu in zahtevali red v podjetjih, koder gospoduje demokratska klika z absolutizmom, zahtevali smo posebno komisijo. Oni niso nič slišali, zavlačevali so. Ker pa mi nismo mogli nositi odgovornosti za nedelo, smo šli v opozicijo (Pravilno!) in zahtevali, da se preje izvedejo sklepi, potem pa šele razprava o proračunu. S tem smo prišli pred gotov čin: ali naj riskiramo proračun, ali naj zahtevamo izvršenje sklepov. Klerikalci in socijalni demokrati so se umaknili, danes se pa pod pritiskom naše opozicije izdeluje delavski red in pragmatika, komisija

deluje v elektrarni, rešuje se žensko vprašanje — torej je naša opozicija bila umešana. Varali so se, ako so mislili, da jim bo NDSJ štafiral. (Pritrdjevanje).

Z ozirom na brezposelnost delavstva in namene, z ozirom na položaj, v katerem se odpušča 15.000 uradnikov, smo zahtevali v proračun 300.000 Din za brezposelnost podpore. V finančnem odseku je predsednik predlagal samo polovico. Znanji Pire je naglašal, da brezposelnosti ni in je tudi ne bo. Miheve (Klici: Izdajalec proletarijata!) je rekel, da brezposelnosti ni potreba, ker člani dobijo dovolj od svojih strokovnih organizacij, ako pa visoko organizirani, ni jim tudi potreba, in naj se postavka za brezposelnost sploh črta. (Klici: Pfuj, pfuj!). To se ni doslej usodilo povedati najbolj zagrizeni socijalpatrijot in ako ga SSJ ne izključi, ga bomo izžvižgali in ga ne bomo gledali več na javni občinski seji. (Pritrdjevanje).

Dve leti ni bilo nobenih obrtno-nadaljevalnih šol in so se šele vzpostavile na odločen pritisk 1500 vajencev. Pri tem je pa najbolj sramotno to, da se pouk vrši ob nedeljah in da vajenci morajo plačevati stroške. (Pfuj!) Zahtevali smo, naj župan hitro intervenira in smo imeli uspeh. Včeraj nam je povedal, da je od vlade prišlo v ta namen 70.000 Din. Občina bi imela dati 148.000 Din potem 35% davka na tuje (goste), ako pa vlada to ne odobri, tedaj bi to propadlo. Zahtevamo brezposelno, da občina prispeva za obrtne šole 200.000 Din in da se nedeljski pouk odpravi, kakor tudi prispevanje vajencev. Zahtevamo šurni delavnik v vseh mestnih podjetjih, ker tam garajo po 12 ur. Istotako zahtevamo za poklicno gasilstvo samo 48 ur na teden.

Dosedaj so bile urejene ceste in osvetljene ulice samo v središču mesta, koder je buržuazija. Zahtevamo, da se sistematično uredijo ceste, ulice in razsvetljava po predmestjih, ker je današnje stanje škandal za moderno evropsko mesto. Naše delo bo le tukrat uspešno, ako bodo široke mase stale za nami. Široke mase naj stopijo na plan, ker drugače ni kontrole in prave proletarske politike. Apeliramo na vas, da se stalno zanimate za občinsko politiko in da ne dopustite, da pada na vas bič za bičem. (Pritrdjevanje).

Kot drugi govornik se je prigrsnil k besedi s. Marcel Zorja. Potrebni so nam shodi, da se razredno zavednemu proletarijatu pove taktika. Slišali ste od s. predgovornika delo v občini in vzroke reakcije. Treba je organizirati mase, ker vlada hoče znižati uradniške plače, kakor tudi plače delavstva, občina pa je avtonomna in se nima vlada nič vmešavati. Našli so se pa ljudje, ki zahrbitno delajo na znižanju plač in podaljšanju delovnega časa, kakor to kažejo tipi a la Urbanc, in delavske mase ne smejo tega dopustiti. Naloga NDSJ je, da vodi mase na ulice (Ploskanje.) in ne glede na to, ali so meščani za to ali pa ne. (Pritrdjevanje). Spominjajte se še prejšnjih časov, ko so mase odgovorile z bojkolom, ene so v takem slučaju bojkotirale vse trgovce, ki so zahtevali znižanje plač in podaljšanje delovnega časa, pa tako treba, da odgovori delavstvo tudi danes, ker vsi vemo, ako se to izvede, da bomo imeli uspeh. Naj se ustvari enotna fronta v akcijah, v kompromisih. SLS je vabila na shod hišnih posestnikov, pri tem pa pusti propadati šurni delavnik. Tukaj naj pridejo gospodje na plan. Narodni socijalisti in Narodni dnevnik igrajo dvojno vlogo. Treba je pozvati vse v kompaktno akcijo in povleči vse delavstvo za soboj. NDSJ je za boj potem akcij, ne potem klečeplazstva. Videli ste naš program in je treba od spodaj pritisniti, da se on izvaja, da se ohranijo pridobitve razredno zavednega proletarijata. V občini je buržuazija napravila prvi poskus za znižanje plač in podaljšanje delovnega časa. Ako bo tukaj uspela, tedaj bodo industrijski vseh panog nastopili isto pot. Občinski delavci so vložili svoje zahteve v juliju 1923 in to vprašanje še ni rešeno, ker je šel občinski svet na počitnice in ali boste v to vse mirno gledali, da vas orojuje vseh pravic, ali se pa bodete borili. Krščanski socijalisti ne nudijo za boj nobenega pomoči, ker je njih vodstvo prevzela SLS. Vi pa morate s tega mesta povedati, naj gre do delo, ker drugače jih bodo izgnali iz občinskega sveta. (Burno pritrdjevanje.) Delavstvo se mora zavedati in se posluževati vseh sredstev. Enotna fronta in organizacija v enotnih akcijah, to je naloga, ki jo morate izvršiti!

Nekdo bi mislil, saj to ni mogoče. Ko se bodete zavedali, bodete tudi zmagali. Moramo pritisniti na druge stranke in organizacije, da se skliče skupen shod (Burno pritrdjevanje), ker je tak postopek v občini kršenje zakona, tukaj pa moramo vsi nastopiti. NDSJ se zaveda, da je le potom akcij in revolucionarnih nastopov mogoče doseči uspeh. Naj živi razredni boj do končne zmagi! (Odobranje!) Reakcija je vse hujša, vse meščanske stranke nastopajo kompaktno in imajo ravno danes shod vseh hišnih posestnikov, da se sporazumejo, kako bodo odri najemnike. Delavstvo mora v vsakem trenutku braniti svoje pravice kompaktno in odločno, drugače izgubi boj. Videli smo rudarje v akciji, preganjanje žandarmerije in sklep najvišjega sodišča, ki je jasno povedalo, da je obrambni boj delavskega razreda dovoljen in da so v Sloveniji zlorabljali zakone in izvršili grozna preganjanja. Nas ta preganjanja ne strašijo, ker je le potom boja, žrtve in odločnega nastopa mogoč uspeh. To naj velja tudi za mesto Ljubljano. Moramo si zapomniti laži »sodruge« a la Fabjančič in jim vsem napovedati neizprosni boj. Zivela razredna zavednost! (Odobranje!)

Sodrug Lemež prebere na to naslednjo resolucijo:

Ljubljanski proletarijat, zbran na shodu Neodvisne Delavske Stranke Jugoslavije, v Mestnem domu dne 13. januarja 1924, je sprejel naslednjo

RESOLUCIJO:

- odobrava občinsko politiko NDSJ v ljubljanski občini;
- poziva socijalistični in krščanski socijalni proletarijat k skupni akciji proti reakcijskim nameram demokratov in zajedničarjev za:
- obrambo avtonomije Ljubljane;
- obrambo socijalno-političnih ustanov mesta Ljubljane;
- obrambo pridobljenih pravic mestnih delavcev in uslužbencev;
- osemurni delavnik delavcev in šesturni delavnik uradnikov;
- občinski klub NDSJ ima stati odločno in neomajno za službeno pragmatiko in delavski red, za občinsko delavstvo.

Ta shod, ki je zelo dobro uspel, je dokaz, da se ljubljanski revolucionarni proletarijat zaveda resnosti položaja, da ima svojo jasno začetno pot: boj izkoriščevanju, pravice delavstvu in smrti oduševosti!

HRASTNIK. V nedeljo, 13. t. m. se je vršil pri nas dobro uspeši shod NDSJ, na katerem sta govorila dva sodruga iz Ljubljane. Shod je pokazal, da se prebujajo zlasti naša mladina in se živo zanima za delavsko gibanje. Pri nas se ne bodo posrečili nobeni manevri radikalnih agentov dr. Dimnika, Fabjančiča in kompanije. Hrastniški proletarijat ostane razredno-zaveden, ostane zvest svojim razrednim organizacijam.

ZALOG. Mi se redko oglasimo v »Glasu Svobode«. Ali zato ne smete misliti, da spimo. Temveč mi delamo in dvigamo organizacijo NDSJ v Zalogu. Tudi vedno nove sodruge stopajo v organizirane naše vrste. V nedeljo, 13. t. m. se je vršil dobro obiskani shod NDSJ. Zaloško delavstvo spozna, da mu klerikalci in socijalisti nočejo pomagati, ampak da ga hočejo le zavajati. V soboto, 12. t. m. so prišli delavci iz vevške papirnice na sestanek NDSJ. — Živel razredni boj! — Živela Neodvisna Delavska Stranka Jugoslavije!

Zagorje. Sanje radikala Mlakarja. — Pred nekaj dnevi je imel naš Mlakar zelo lepe sanje. Sanjalo se mu je, da so se vršile volitve in da je on kandidiral na radikalski listi v litijem okraju, da je bil izvoljen za poslanca in da je bil v parlamentu. Tam je postal celo ministrski predsednik, kakor je danes Pašić. Potem pa je takoj drugi dan skli-

cal sestanek in razlagal svoje sanje. Jaz sem slučajno na ta sestanek naletel iz slišal, kako deli mož službo svojim pristajšem in sicer je uredil tako: Dular Jože, ti boš moj glavni tajnik in obenem tudi namestnik; Rahne Jaka, ti pa boš moj šofer. Na začudeno Dularjevo vprašanje radi avtomobila odvrne Mlakar, da bo imel kot ministrski predsednik na razpolago brezplačni avtomobil in še marsikaj. Kukukcu Alojziju je pa odmeril, da mu bo avtomobil šmiral, tako da bodo vsi štirje skupaj, da jim bo krajši čas. Ze so vstajali od vina, da jo odrinejo domov, ko vstopi slavni dopisnik Fabjančičevih »Novic« Ante Kastelec. Vsi se ga razveselijo. Tine njemu ponovno razlaga natančno svoje sanje, ker Ante Kic kot človek odprte glave in časopisni poročevalec mora vendar imeti celo stvar jasno pred očmi. Kar pride brzojavka, da mora Tinek nemudoma v Beograd za ministrskega predsednika. In tako se je tudi zgodilo — v sanjah.

Zagorski vsevedež.

Gospodarstvo litijskega glavarja.

Ni ga morda večjega nasprotnika delavcev kakor je litijski glavar. Od prevrata sem, odkar je postavljen za varuh zakonov, neprestano preganja zagorske rudarje in omejuje svobodštine.

Na 15. t. m. je sklicala NDSJ javen shod v Zagorju. Ali litijski glavar ga je prepovedal iz ozirov »javnega miru in reda«, ne da bi bil navedel kak razlog, ki bi držal v zmislu zakona. Proti temu odloku se bo stranka pritožila.

Vprašamo pa deželno vlado, ali je v interesu javnega reda in mira, da se na ta način kršijo državljanske svobodštine, da se prepovedujejo rudarjem shodi. Ako shodi naše stranke ne ogrožajo javnega reda v največjem delavskem revirju v Trbovljah, potem se to tudi ne bo zgodilo v Zagorju. Taki ukrepi državnih oblasti povzročajo razburjenja in dosežejo ravno nasprotno. Gospodje, ne pozabite, da je delavstvo v Sloveniji politični faktor, ki si bo znal in vedel izbojevati pravico zborovanja preko vseh takih gospodov kakor je litijski glavar.

Odslej bomo postopanju tega gospoda posvetili potrebno pozornost in naj nikar ne pozabi, da drevesa ne zrasto do nebes.

Shod NDSJ na Javorniku!

V nedeljo, 20. t. m. ob 3. uri popoldan se vrši v gostilni Švab

javni shod

Neodvisne Delavske Stranke Jugoslavije.

Proletarci in proletarke z Javornika in Koroške Bele, pridite vsi na nedeljski shod!

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Vse sodruge in sodruge opozarjamo na razpravo v današnji številki pod naslovom »Kmetstvo vprašanje v Jugoslaviji«. Sodrugi naj natančno preštudirajo omenjeno razpravo, ker je kmetstvo vprašanje in naše delo na kmetih za stvar proletarijata Jugoslavije centralno vprašanje.

Pragersko. — Drugi članek nismo priobčili, ker bi ga morali precej opoliti, kar bi pa v marsičem izpremenilo njegovo vsebino.

Jesenice. — »Poslano« ne priobčujemo z ozirom na naše stališče, povedano v »listnici uredništva« zadnje številke.

Poziv na shod!

NDSJ priredi v petek, dne 18. t. m. ob pol 8. uri zvečer

v Šiški

v prostorih gostilne »Reininghaus«

SHOD

z dnevnim redom:

Napad reakcije na avtonomijo in socialne ustanove ljubljanske občine.

Shod z istem dnevnim redom se vrši ob istem času na Martinovi cesti v gostilni pri Poljšaku.

Delavci in delavke, udeležite se vsi teh velevažnih shodov!

Ljubljanski proletarci, stojte na braniku za svoje pravice!

Mile Klopčič:

Razodetje upora.

Nekoč se približali moramo naši oazi, ko svet se v resnično nam fafo morganano zapali,

ko bodo pred nami razkrinkani vaši obrazi

in čas se, kot v orgije uri vlačuga, — razgali.

In sleherni bo veroval v vas, preroki, ki oznanjevali nebrojne ste maje, da pot do svobod ne gre pod slavoloki, da preko Golgothe gre pot v večne gaje.

Kladiva ne bodo več pela prosečih molitev prokletja

do mraka z zvezdami od juljanjih zor, V osrčju zemlje smo robovi odkrili polni razodetja,

poli do vstajenja, odkrili upor.

Upor večnoživa je sila življenja, upor je od množic zložena molitev.

Upor je stopnjica do temlja vstajenja, upor je od glada rojena besnitev.

Upor je, ki nove svetove spočenja. V lit. zaporu 14. X. 1923.

Lastnik in izdajatelj Konzorcij.
Odgovorni urednik Anton Sušteršič.
Tisk tiskarne »Merkur« v Ljubljani.